

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3212/2022. (V. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó, dr. Salamon László és dr. Szabó Marcel* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Sulyok Tamás és dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.924/2020/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozók jogi képviselőjük (dr. Erdei Csaba ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek az Alkotmánybíróság elé a Kúria Kfv.II.37.924/2020/2. számú végzése ellen, annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése, valamint a 28. cikk megsértését kifogásolták.
- [2] Az indítványozók alkotmányjogi panaszának alapjául szolgáló közigazgatási pert az indítványozók a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) VJ/23/2016. számú ügyben hozott határozata ellen indították. A GVH határozatában bírságot szabott ki az indítványozókkal szemben a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény 3. § (1) és (2) bekezdésének, valamint a 8. § (1) bekezdésének megsértése miatt.
- [3] A Fővárosi Törvényszék 106.K.700.318/2019/37. számú ítéletével elutasította az indítványozók keresetét.
- [4] A Kúria Kfv.II.37.924/2020/2. számú végzésével az indítványozók felülvizsgálati kérelmét a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 115. § (2) bekezdése szerint alkalmazandó 102. § (1) bekezdés *d*) pontja alapján visszautasította. A Kúria indokolása szerint az elektronikus kapcsolattartásra kötelezett indítványozók a felülvizsgálati kérelmük benyújtására nem az arra kötelezően szolgáló P21 azonosítójú űrlapot vették igénybe, hanem a P23 „Űrlap egyéb beadvány benyújtásához” című űrlapot, ezért a felülvizsgálati kérelem benyújtása nem felelt meg a jogszabályi előírásoknak.
- [5] 2. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Abtv. 27. §-a alapján alapvetően azt sérelmezték, hogy a Kp. 117. § (1) bekezdése szerinti törvényes határidőben előterjesztett felülvizsgálati kérelmüket azért utasította vissza a Kúria, mert azt nem a P21, hanem a P23 űrlapon terjesztették elő.
- [6] Az indítványozók szerint a Kúria végzése az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe – és ennek folytán közvetetten a 28. cikkébe is – ütközik, mert sérti az érdemi és hatékony jogorvoslathoz való jog lényegi tartalmát és a sérelmezett bírói döntés nem biztosította az indítványozók számára a hatékony bírói jogvédelmet és a tisztességes eljárás követelményét.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.

- [8] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) és *b*) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [9] A testület megállapította, hogy az indítványozók érintettnek tekinthetők és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítették.
- [10] Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést. Az indítványozók megjelölték továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését, valamint a 28. cikket, illetve formailag a XXVIII. cikk (1) bekezdését nem jelölték meg, azonban a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére is hivatkoztak.
- [11] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f*) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [12] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [13] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pontja szerint a kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha alkotmányjogi panasz esetén egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve az *e*) pont szerint egyértelműen indokolni kell, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [14] Az alkotmányjogi panasz a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme tekintetében önálló indokolást nem tartalmaz, ezért az indítvány e tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek.
- [15] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontja szerinti indokolást.
- [16] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [17] Az Alkotmánybíróság előjáróban kiemeli, hogy feladata az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, és nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazását felülbírálni, hiszen a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása a bíróságok, elsősorban a Kúria feladata {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [18] Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét lényegében abban látták, hogy a Kúria visszautasította a P21 úrlapon benyújtott felülvizsgálati kérelmük elbírálását, mert azt nem a P23 úrlapon terjesztették elő.
- [19] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [20] A Kúria végzése indokolásának [9] bekezdésében rögzítette, hogy a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet 75/C. § (2b) bekezdése értelmében az OBH elnöke a beadvány elektronikus úton történő előterjesztése esetére űrlapot rendszeresíthet. Amennyiben az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöke a beadvány elektronikus úton történő előterjesztésére űrlapot rendszeresít, az elektronikus úton kapcsolatot tartónak a beadványt űrlapon kell előterjesztenie.
- [21] Az Alkotmánybíróság az indítványozók jogorvoslatihoz való joguk sérelmével kapcsolatos indokolásuk kapcsán kiemeli, hogy „[a]z Alkotmánybíróság értelmezésében a jogorvoslatihoz való alapjog alkotmányos védelmi köre a rendes jogorvoslatokra terjed ki. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslatihoz való jog csak azt a követelményt támasztja, hogy az első fokon meghozott érdemi bírói döntésekkel szemben magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve a hatósági döntésekkel szemben biztosított legyen a bírói út {összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. A jogorvoslatihoz való jog nem követeli meg

a rendkívüli perorvoslati rendszer létét {3202/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [13]}." {3098/2019. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [22]}

- [22] A Kp. 115. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásra is alkalmazandó 102. § (1) bekezdés *d)* pontja előírja, hogy a Kúria visszautasítja a felülvizsgálati kérelmet abban az esetben is, ha a jogi képviselő nem a jogszámbányban meghatározott módon terjesztette elő a felülvizsgálati kérelmet.
- [23] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság szerint önmagában nem vezet a jogorvoslathoz való jog sérelmére, hogy a Kúria az indítványozók felülvizsgálati kérelmét azért nem vizsgálta érdemben, mert a jogi képviselővel eljáró indítványozó nem a megfelelő úrlapon terjesztette azt elő.
- [24] Az indítványozók a támadott kúriai végzés alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolták, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [25] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ában, 52. § (1b) bekezdésében, valamint az Abtv. 29. §-ában írt befogadási feltétel teljesülése hiányában az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. április 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [26] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor lényegesnek tartom az alábbiak kiemelését.
- [27] 1. Az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően a rendkívüli jogorvoslatok megítélését jelentős mértékben meghatározta az 1/1994. (I. 7.) AB határozatban lefektetett azon elvi tétel, amely szerint a rendkívüli jogorvoslat az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joggal nem hozható alkotmányos összefüggésbe (ABH 1994, 29, 38).
- [28] Az Alkotmánybíróság jelenlegi gyakorlatában ez az értelmezés jellemzően a felülvizsgálattal összefüggésben jelenik meg, és ezekben az esetekben az Alkotmánybíróság arra tekintettel utasítja vissza a Kúria döntésének az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét állító alkotmányjogi panaszt, hogy az egyes eljárási törvényekben biztosított rendkívüli jogorvoslatok, mint amilyen a felülvizsgálati kérelem is, kívül esnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének védelmi körén {ebben a körben jellemzően hivatkozott alkotmánybírósági

- döntések: 3124/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [42]; 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [22]; 3239/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [13]; 3045/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [11]; 3067/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [20]]. Emellett hivatkozott érvelés, hogy a jogorvoslathoz való jog kizárólag a rendes jogorvoslatra terjed ki, a rendkívüli jogorvoslat nem tekinthető az alkotmányos jogorvoslathoz való jog részének, ebből következően a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tartalmával nem áll alkotmányjogi összefüggésben {ebben a körben jellemzően hivatkozott döntések: 3242/2015. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [24]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [89]}.
- [29] Ezt az értelmezését ugyanakkor az Alkotmánybíróság az utóbbi időszakban – különösen az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszok esetén – árnyalta, és a 6/2020. (III. 3.) AB határozat az alábbiak szerint foglalta össze: A következetes alkotmánybírói gyakorlat szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből kényszerítően nem következik a rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság leszögezte azt is, hogy amennyiben jogalkotó mégis megteremtette a rendes jogorvoslaton felüli, valamely további jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben ez a jogalkotói döntés e jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok számára olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetősége az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön (Indokolás [111]).
- [30] A fentiek alapján ezért az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben felmerülő kérdés, hogy a rendkívüli jogorvoslatok miként illeszkednek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének védelmi körébe.
- [31] 2. Az Alaptörvény hatálybalépése előtt kialakított alkotmánybírói értelmezés szerint „az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog csupán azt a követelményt támasztja – de azt sem abszolút követelményként –, hogy az első fokon meghozott érdemi döntésekkel szemben, azt felülvizsgálandó, magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve hatósági döntésekkel szemben rendelkezésre álljon a bírói út” {42/2004. (XI. 9.) AB határozat, ABH 2004, 551, 572, lásd még: 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3059/2017. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [15]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság emellett a jogorvoslathoz való jog alapvető alkotmányos követelményeként határozta meg a ténylegességet és a hatékonyságot.
- [33] A tényleges jogorvoslat lehetősége azt foglalja magában, hogy a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza, biztosítsa a jogsérelem orvosolhatóságát {régebbi gyakorlatból: 23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186; 19/1999. (VI. 25.) AB határozat, ABH 1999, 150, 156; 39/2007. (VI. 20.) AB határozat, ABH 2007, 464, 504; a jelenlegi gyakorlatból: 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]; 18/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [10]; 25/2018. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [17]; 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [37]; 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [34] A hatékonyság pedig azt a követelményt jelenti, hogy a jogorvoslati fórumnak legyen valódi felülbírálati jogköre, ugyanakkor ezáltal ne váljon elsőfokú fórummá. Ebből következően alkotmányellenesnek minősítette az Alkotmánybíróság azt a szabályozást, amely a jogorvoslati fórumot kényszerpályára állította annak következtében, hogy érdemben megszabta a döntés tartalmát [„formális és eleve kilátástalan jogorvoslati lehetőség”: 22/1991. (IV. 26.) AB határozat, ABH 1991, 408, 411]. Kiüresítheti a jogorvoslathoz való jogot az is, ha a jogorvoslati fórum dönt először valamely, az ügy érdemi megítélése szempontjából lényeges jogkérdésben, vagy először értékel egy releváns tényt {6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [98]}. Sérti a jogorvoslati jogot, ha a másodfokú bíróság eljárása során olyan döntést hoz, amely „elsőfokúnak” tekintendő, és a jogalkotó nem biztosít jogorvoslatot [pl. a pénzbírással összefüggésben: 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108].
- [35] A fenti értelmezési elvek az Alkotmánybíróság jelenlegi gyakorlatában is tovább élnek, azok a következő ügyekben megerősítést nyertek: 25/2018. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [17]; 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [37]; 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16].
- [36] 3. Az Alkotmánybíróság az előző pontban foglalt alkotmányos követelményeket a jogalkotóval szemben fogalmazta meg. Egyértelművé tette ugyanakkor azt is, hogy „a jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony érvényesítése nem csupán a jogalkotóval szemben (a jogszabályok tartalmát illetően) fennálló követelmény, hanem

az Alaptörvény 28. cikkéből következően (a jogszabályok értelmezése során) a bíróságokat is kötelezi” {3146/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [26]}.

- [37] Az Alkotmánybíróság jelenlegi gyakorlatában a jogorvoslathoz való jog védelmi körében ezért megjelenik az az alkotmányos követelmény, amely szerint ha a jogalkotó mégis megteremtette a rendes jogorvoslaton felüli, valamely további jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben ez a jogalkotói döntés e jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok számára olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetősége az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön.
- [38] 5. A fentiek alapján úgy gondolom, hogy a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat felvetheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmének a lehetőségét, ugyanakkor egyetértek a jelen döntés azon következtetésével, hogy a felülvizsgálati kérelem formai követelményeire vonatkozó jogszabályi rendelkezések kúriai értelmezése az adott ügyben nem alapoz meg érdemi vizsgálatot.

Budapest, 2022. április 26.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [39] Az alkotmányjogi panasz visszautasításával egyetértek. Az ügy alapján felvetődő alkotmányjogi kérdésekkel kapcsolatban az alábbiakra is szükséges figyelmet fordítani.
- [40] 1. Kétségtelen, hogy az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] nem foglalja magában a rendkívüli jogorvoslatok igénybevételének lehetőségét [lásd például: 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]; 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [19]; 3373/2019. (XII. 19.) AB határozat, Indokolás [42]}. Másként fogalmazva: a jogorvoslathoz való jog senkinek sem biztosít alapjogot arra, hogy a jogerős bírósági döntéseket további jogvita tárgyává tegye [lásd összefoglaló jelleggel azt, hogy mi nem tartozik a jogorvoslathoz való jog alkalmazási hatálya alá: 3004/2022. (I. 13.) AB határozat, Indokolás [46]–[51]}. Ugyanakkor ahhoz sem fér kétség, hogy amennyiben a jogalkotó biztosít a jogerős döntéssel szemben rendkívüli jogorvoslatot, akkor ennek az eljárási szakasznak is meg kell felelnie a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó követelményeknek {3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [14]}.
- [41] Mivel az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] nem jelölte meg alkotmányjogi panaszában, és mivel a jogorvoslathoz való jogra hivatkozva azt sérelmezte, hogy a jogerős ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelme alkalmatlan volt az érdemi vizsgálatra, a visszautasítással és annak indokolásával alapvetően egyetértek.
- [42] 2. A jelen ügytől elvonatkoztatva azonban rá kell mutatni arra, hogy alkotmányjogi szempontból is alapvető jelentőségű kérdéseket feszeget az a probléma, hogy a bírósági eljárásban az elektronikus kapcsolattartásra rendszeresített, kötelezően alkalmazandó űrlapok megválasztásában való tévedés mennyiben lehet korlátja a bírósághoz fordulás jogának (a kereset előterjesztése rossz űrlapon), illetve a jogorvoslathoz való jognak (a fellebbezés előterjesztése rossz űrlapon). E tekintetben egy érdemi vizsgálat tárgyához tartozhatna annak elemzése is, hogy korunk viszonyai között a hatóságokkal és más szolgáltatókkal való elektronikus kapcsolattartás lehetősége/kötelezettsége, azon belül az elektronikus űrlapok alkalmazása milyen funkciót tölt be egy olyan kapcsolattartási rendszerben, amely egyre inkább a programozott számítástechnikai megoldások irányába halad. Az elektronizálás közérdekűsége érinti-e és milyen módon az alapjogok gyakorlását, azok korlátozását? Az űrlapkényszer többnek tűnik, mint merő formalitás, és ezt a tényt egy érdemi alkotmányjogi vizsgálatban is kezelni kellene. Az elektronikus űrlapok és egyéb beadványok (például bevallások) alkalmazási kötelezettsége hasonló kérdéseket vethet fel a hatósági eljárásokban is. Mindezek vizsgálatára azonban olyan indítványra van szükség, amely alkalmas az érdemi döntéshozatalra.

- [43] 3. Téves űrlaphasználat esetében a Kúria a felülvizsgálati eljárásban is alkalmazandó azon Kp.-beli szabály alapján dönt a felülvizsgálati kérelmekről, amely szerint visszautasítási ok, ha „az elektronikus kapcsolattartásra köteles fellebbezésre jogosult vagy a jogi képviselő nem elektronikus úton vagy elektronikus úton, de nem a jogszabályban meghatározott módon terjesztette elő” [Kp. 102. § (1) bekezdés d) pont]. Megállapítható tehát, hogy a Kúria úgy tekint a megfelelő űrlap használatára, mint jogszabályban meghatározott kötelező formai kellékre. Következésképpen a törvényalkotó emelte törvényi szintre az elektronikus űrlap alkalmazását, és annak tartalmi követelményeit, ugyanakkor rendeleti szintű jogszabályok részletezik azok végrehajtását [lásd: a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.); Kp., az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény; rendeleti szinten pedig a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet (BÜSZ); a polgári perben és a közigazgatási bírósági eljárásban alkalmazható nyomtatványokról szóló 17/2020. (XII. 23.) IM rendelet]. Normakontroll eljárásban – elsősorban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, avagy a XXVIII. cikk (1) bekezdésének hatálya alatt – adott esetben vizsgálható lenne, hogy az űrlapok meghatározott tartalommal való rendszerítése visszavezethető-e törvényi szintre, amely már alkalmas lehet alapjogkorlátozásra.
- [44] A bírói döntés felülvizsgálata esetében – figyelemmel adott esetben a 2/2021. (XI. 08.) KK véleményben foglaltakra is – a kérdés valójában az, hogy a törvényekhez kötöten eljáró bíróságoknak, különösen az Alaptörvény 28. cikke alapján, van-e értelmezési mozgásterük arra, hogy az űrlapok kötelező használatát ne úgy kezeljék, mint jogszabályban meghatározott kötelező formai feltételt. Ezekén felül megfelelő indítványozó és indítvány alapján az is kérdésként merülhet fel, hogy a törvényalkotó hagyott-e a Kúriának lehetőséget arra, hogy adott esetben hiánypótlási felhívással támogassa a téves űrlapot alkalmazó felek igényérvényesítését abban a rendkívüli jogorvoslati eljárásban, amelyben az ügyvédi képviselőt kötelező.
- [45] Egyértelmű, hogy a Legfelsőbb Bíróságnak/Kúriának a „felülvizsgálat teljességére” és a „tartalom szerinti elbírálásra” alapozott korábbi közigazgatási bírói gyakorlata a Kp. és a Pp. hatálybalépésével új, szigorúbb irányt vett. Az új, szigorúbb gyakorlat pedig alkalmazkodást követel a felektől és jogi képviselőiktől. De csak akkor, ha annak van alkotmányos alapja.

Budapest, 2022. április 26.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [46] Az indítvány visszautasítását támogatom.
- [47] 1. Az indítványozók, azon túl, hogy meg sem jelölték az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére önállóan nem hivatkoztak, az Alkotmánybíróság korábbi határozatából csak a jogorvoslatihoz való joguk sérelmével kapcsolatban idézték a tisztességes eljáráshoz kapcsolódó részt (ld. indítvány 15. oldal, illetve indítványkiegészítés 3-4. oldal). A (közigazgatási ügyben hozott) jogerős bírósági döntéssel szemben a Kúriához benyújtott felülvizsgálati kérelmet az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlata szerint – nem tekinti olyan jogorvoslatnak, amelyre az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a védelme kiterjed. Mindezekből következően az indítvány nem jelöl meg olyan, Alaptörvényben biztosított jogot, amelynek sérelme az Alkotmánybíróság eljárásában vizsgálható lenne. Erre figyelemmel tudtam támogatni az indítvány visszautasítását.
- [48] 2. Függetlenül attól, hogy az indítvány az 1. pontban (Indokolás [47]) kifejtett álláspontomból következően visszautasítandó volt, a teljesség kedvéért utalok arra, hogy *dr. Sulyok Tamás* különvéleményének 1., 3. és 4. pontjában, továbbá *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* párhuzamos indokolásának 2. és 3. pontjában foglalt felvetéseket indokoltnak, és egy megfelelő indítvány esetén ezeket a felvetett kérdéseket magam is átgondolnának tartom.

Budapest, 2022. április 26.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [49] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét állította. Figyelemmel az indítványhoz kötöttség elvére, az alkotmányjogi panasz visszautasításával egyetérttem. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, ebből következően pedig nem terjed ki a felülvizgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog annak biztosítását követeli meg, hogy az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében biztosításra kerüljön a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége, oly módon, hogy a jogorvoslati fórum tényleges képes legyen a jogsérelem orvoslására [lásd például: 3513/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [33]]. Az Alkotmánybíróság ezen gyakorlatára figyelemmel az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadási követelmények egyikét sem teljesítette.
- [50] Ettől független kérdés ugyanakkor, hogy sérti-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot az a gyakorlat és annak nyomán azon egyedi döntés, amely kifejezett jogszabályi előírás hiányában tekint egy, a tartalma szerint érdemi elbírálásra alkalmas indítványt formailag (adott esetben egy nem megfelelő űrlap használata, vagy az ügyfélkapu és cégkapu nem megfelelő használata miatt) érdemi elbírálásra alkalmatlannak. Álláspontom szerint ez a kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőséggel bír, ezért egy ennek vizsgálatára irányuló, a határozott kérelem követelményét teljesítő alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi vizsgálatát a jövőben támogatni fogom. Azaz annak ellenére, hogy az indítvány visszautasításával jelen esetben az Alkotmánybíróság hatásköreire és gyakorlatára figyelemmel egyet tudtam érteni, a jelen végzéshez különvéleményt csatoló alkotmánybíró-társaim elvi megközelítését is osztom.

Budapest, 2022. április 26.

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró különvéleménye

- [51] Nem értek egyet az alkotmányjogi panasz visszautasításával, az indítványt érdemben kellett volna elbírálni.
- [52] 1. A Kúria az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a felülvizsgálati kérelmet azért utasította vissza érdemi vizsgálat nélkül, mert annak benyújtására az elektronikus kapcsolattartásra kötelezett felperes nem az arra szolgáló P21 azonosítójú űrlapot vette igénybe, hanem az adattartalmában ahhoz hasonló P23 „Űrlap egyéb beadvány benyújtásához” című űrlapot.
- [53] Az űrlapok használatára vonatkozó háttér jogi szabályozás több szintű. Az elektronikus kapcsolattartást előíró, az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvényi, az űrlapok rendszeresítésére felhatalmazó, a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet (a továbbiakban: BÜSZ) miniszteri rendeleti, míg az űrlapokat rendszeresítő OBH elnöki utasítás (a továbbiakban: OBHE) közjogi szervezetszabályozó eszköz szinten szabályoz. Ehhez társul – nem jogszabályként – az OBH honlapján az egyes nyomtatványokhoz kapcsolódó tájékoztató. A BÜSZ IM rendeleti szinten csak az űrlap alkalmazását írja elő, ami egy „kísérő irat”, ennek a melléklete a jogszabályi feltételeknek adott esetben egyébként megfelelő felülvizsgálati kérelem. Az OBHE határozza meg a konkrét nyomtatványi formát és tartalmat, amely egyrészt nem jogszabály, másrészt közjogi szervezetszabályozó eszközként a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvénnyel (a továbbiakban: Jat.) összhangban nem tartalmazhatna a peres félre vagy annak jogi képviselőjére kötelező érvényű rendelkezést, ráadásul olyat, amelynek elmulasztása esetén a bíróság a Kp. alapján érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja a felülvizsgálati kérelmet. A hatékony jogorvoslat a gyakorlatban tehát egy „kísérő irat” formai hibája miatt nem érvényesül, úgy hogy annak a formáját és tartalmát nem jogszabály teszi kötelezővé a fél, illetve a jogi képviselő számára. Ez mind az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből eredő jogbiztonság, mind az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog szempontjából aggályos lehet.

- [54] 2. A következetes alkotmánybíróági gyakorlat szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből kényszerítően nem következik a rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása {3124/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [42]; 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [22]; 3239/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [13]; 3045/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [11]; 3067/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [55] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság a 6/2020. (III. 3.) AB határozatban leszögezte azt is, hogy amennyiben a jogalkotó mégis megteremtette a rendes jogorvoslaton felüli, valamely további jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben ez a jogalkotói döntés e jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok számára olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetősége az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön.
- [56] Az Alkotmánybíróság a jogorvoslathoz való jog alkotmányos követelményeivel összefüggésben rámutatott, hogy „– bár a jogorvoslathoz való alapjogból nem következik kényszerítően [a rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb] jogorvoslati lehetőség megteremtése, ha a jogalkotó mégis megnyitotta e jogorvoslati forma lehetőségét, akkor – a jogalkotónak alkotmányos kötelessége olyan eljárásjogi szabályok megalkotása, amelyek alkalmazásával az alkotmányos jogokat ért jogsérelem valóságosan, azaz hatékonyan orvosolhatóvá válik” {3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [37]}.
- [57] 3. A joggyakorlatból megismerhető körülmény, hogy ha a jogi képviselő a felülvizsgálati kérelmet nem az arra rendszeresített P21-es úrlapon, hanem – ahogy a jelen ügyben is – a P23-as úrlapon nyújtja be, akkor amennyiben hibáját korrigálni kívánja a felülvizsgálati kérelem joghatályának fenntartásával [a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 49. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint], akkor a szabályszerű felülvizsgálati kérelmet már csak a P23-as úrlapon nyújthatja be, vagyis azon az úrlapon, amelyen való benyújtás miatt felülvizsgálati kérelmét visszautasították. A hatékony jogorvoslathoz való jog érvényre juttatása szem előtt tartásának mellőzésével e jogértelmezési nehézséget okozó jogalkalmazási gyakorlatra azonban a Kúria a visszautasító végzés indokolásában nem hívta fel a peres fél és jogi képviselője figyelmét.
- [58] 4. A fentiek alapján álláspontom szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül, és ezért érdemi vizsgálatot igényelt volna annak vizsgálata, hogy a nem megfelelő úrlapon, de az egyéb formai és tartalmi követelményeknek eleget tevő felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálat nélküli visszautasítását, valamint a felülvizsgálati kérelem joghatályának fenntartását lehetővé tevő, az úrlapok szabályszerű használatára vonatkozó jogorvoslati kioktatást mellőző kúriai döntés összhangban van-e a hatékony jogorvoslathoz való joggal. Az Abtv. 28. § (1) bekezdése lehetővé teszi, hogy valódi alkotmányjogi panaszra irányuló eljárásban az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti normatív alkotmányjogi panaszeljárást is lefolytassa, amely szabályt alkalmazva az érdemi vizsgálatnak arra is ki kellett volna térnie, hogy az úrlapokat milyen jogforrási szinten rendszeresítették, és azok hatálya a peres felekre, valamint a jogi képviselőkre miként terjed ki.

Budapest, 2022. április 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

- [59] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2022. április 26.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybíróági ügyszám: IV/694/2021.

